

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Член кор. НАПН України

Василь БАЛУХ

«25» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІКА З ОСНОВАМИ ПЕДМАЙСТЕРНОСТІ»
обов'язкова

Освітня програма «Українська мова та література»

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Чернівці - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка з основами педмайстерності» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» спеціальності 035.01 Українська мова та література галузі знань 03 Гуманітарні науки (затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, протокол № 6 від 30 травня 2020 р.).

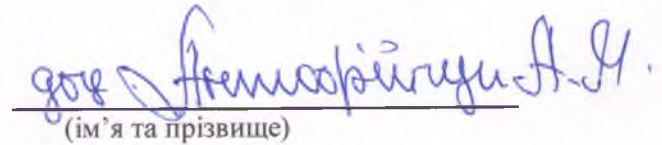
Розробник: д.пед.н., проф. Тимчук Л.І.

Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Українська мова та література» спеціальності 035.01 Українська мова та література та методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 9 від «30» червня 2022 року.

**Голова методичної ради
філологічного факультету**

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та соціальної роботи.

Протокол № 11 від «29» червня 2022 року.

Завідувач кафедри
педагогіки та соціальної роботи

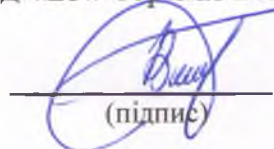
/Людмила ТИМЧУК/

Схвалено

Науково-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Протокол № 1 від «25» серпня 2022 року.

Голова

(підпис)

Василь БАЛУХ
(ім'я та прізвище)

Голова

/Василь БАЛУХ/

1. Мета навчальної дисципліни

У змісті освітньо-професійної програми «Українська мова та література» спеціальності 035.01 Українська мова та література галузі знань 03 Гуманітарні науки (2020) навчальна дисципліна «Педагогіка з основами педмайстерності» є обов'язковою компонентою. Осягнувши її, здобувачі вищої освіти знатимуть провідні педагогічні категорії, закономірності, методи і прийоми навчання та виховання підростаючого покоління, збагнуть закономірний зв'язок між психологічними особливостями та відповідною педагогічною взаємодією.

Мета вивчення дисципліни «Педагогіка з основами педмайстерності»: сприяти оволодінню студентами теоретичними й практичними основами педагогічної науки та професійної майстерності педагога; розвивати в них професійне педагогічне мислення, навчити аналізувати педагогічну дійсність й обирати ефективні засоби педагогічної взаємодії в освітньому процесі; стимулювати ініціативність, самостійність, творчість майбутніх педагогів.

Завдання:

- з'ясувати сучасні педагогічні досягнення в галузі теорії навчання і виховання;
- озброїти студентів знаннями про сучасні підходи до організації навчального процесу й застосовувати їх у власній педагогічній діяльності з метою підвищення ефективності навчального процесу й отримання високих освітніх результатів відповідно до вимог демократичного постіндустріального суспільства;
- виробляти у студентів професійні навички, сприяти набуттю ними вчительських звичок;
- формувати вміння розробляти й запроваджувати алгоритми й правила раціональної, доцільно організованої педагогічної діяльності;
- формувати педагога-дослідника шляхом активного залучення студентів до навчально-дослідницької і науково-методичної роботи;
- розвивати в них творчі здібності, ініціативність, самостійність, творчість мислення;
- озброїти студентів знаннями, вміннями і навичками роботи з дітьми за умов особистісно-орієнтованого виховання і навчання;
- підвищити їх практичну підготовку за дотримання її високого теоретичного рівня;
- сприяти формуванню умінь й навичок використовувати нові педагогічні технології у власній практиці;
- виробити здатність критичного ставлення до інформації, яка з'являється у фахових виданнях.

2. Результати навчання.

4. Результати навчання

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування у студентів системи загальних і фахових компетентностей, визначених змістом освітньо-професійної програми «Українська мова та література» спеціальності 035.01 Філологія (українська мова та література) галузі знань 03 Гуманітарні науки, а також Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти (2020).

Програмні компетентності ОПП «Українська мова та література» спеціальності 013.01 Філологія (2020)

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювати та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

ФК 16. Здатність до оволодіння методикою викладання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти, здатність до застосування психології та педагогіки у професійній діяльності.

**Вимоги «Професійного стандарту
вчителя закладу загальної середньої освіти» (2020)**

Професійні компетентності	Знання	Уміння та навички
A2.2. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей	A2.2.31. Ключові компетентності учнів та уміння, спільні для усіх компетентностей, відповідно до державних стандартів освіти	A2.2.У1. Розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; формувати готовність до їх застосування у позанавчальній діяльності
A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів	A2.4.33. Зміст і особливості технологій і методик особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів	A2.4.У3. Упроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів
A2.6. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу	A2.6.31. Компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання учнів	A2.6.У1. Оцінювати результати навчання учнів і здійснювати їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу
V1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей а інтересів	V1.3.31. Технології індивідуального та диференційованого навчання. V1.3.32. Способи виявлення здібностей, інтересів, реальних навчальних можливостей учнів. V1.3.33. Середовище як чинник розвитку особистості учнів.	V1.2.У1. Організувати процеси навчання, виховання і розвитку учнів з урахуванням їхніх потреб, здібностей і реальних навчальних можливостей. V1.3.У2. Використовувати в роботі з учнями матеріали, пристрої та обладнання (за потреби) для задоволення їхніх індивідуальних потреб у навчанні, особистісному та фізичному розвитку. V1.3.У3. Організувати освітній простір безпечно та з урахуванням особливостей, потреб і можливостей учнів.
V3.1. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів	V3.1.31. Вимоги до змістового наповнення освітнього середовища. V3.1.32. Перелік обладнання, необхідного для забезпечення викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів), їх інтеграції	V3.1.У1. Розміщувати та використовувати дидактичні матеріали та обладнання в навчальному приміщенні з урахуванням їх актуальності, доцільності, функційності, естетичної привабливості, а також індивідуальних освітніх потреб учнів. V3.1.У2. Використовувати фізичний, інформаційний простори навчальних та інших приміщень закладу освіти як

		освітній ресурс. В3.1.У3. Проектувати осередки навчання, виховання і розвитку в навчальному приміщенні (на території закладу освіти) спільно з учнями, зважаючи на їхні вікові особливості, інтереси та потреби.
Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	Г1.1.31. Методики педагогічного прогнозування	Г1.1.У1. Формулювати цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів планування.
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	Г1.2.31. Види та етапи планування освітнього процесу. Г1.2.33. Вимогли до навчальних програм	Г1.2.У1. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних його етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.
Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів	Г2.1.31. Вимоги законодавства до організації освітнього процесу.	Г2.1.У1. Організувати освітній процес відповідно до вимог законодавства.
Г2.2. Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів	Г2.2.31. Форми організації освітнього процесу, види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.	Г2.2.У1. Організувати навчальні заняття різних типів. Г2.2.У2. Застосовувати різні види і форми організації навчально-пізнавальної активності учнів. Г2.2.У3. Раціонально використовувати навчальний час.
Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів	Г3.1.31. Види оцінювання результатів навчання учнів (формульальне, поточне, підсумкове тощо). Г3.1.32. Форми оцінювання (усна, письмова, цифрова, графічна, практична тощо). Г3.1.33. Методики здійснення формульального, поточного, підсумкового оцінювання. Г3.1.34. Способи фіксації результатів педагогічних спостережень. Г3.1.35. Критерії та рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів. Г3.1.36. Етичні принципи та вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення.	Г3.1.У1. Застосовувати різні форми оцінювання результатів навчання учнів. Г3.1.У2. Застосовувати до різних видів оцінювання відповідну шкалу. Г3.1.У3. Дотримуватися визначених законодавством критеріїв оцінювання результатів навчання учнів. Г3.1.У4. Розробляти критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності. Г3.1. У6. Дотримуватися академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів. Г3.1.У7. Забезпечувати дотримання учнями академічної доброчесності за час здобуття освіти.
Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів	Г3.2.31. Методи і прийоми здійснення аналізу та рефлексії навчальної діяльності учнів та її результативності	Г3.2.У1. Розвивати в учнів уміння здійснювати само мотивацію до навчання, аналіз, рефлексію навчальної діяльності та її результатів. Г3.2.У2. Забезпечувати зворотний

		зв'язок з учнями щодо сприймання та засвоєння ними навчального матеріалу.
ГЗ.3. Здатність забезпечувати самоцінювання та взаємоцінювання результатів навчання учнів	ГЗ.3.31. Методи та прийоми, методики і технології здійснення само оцінювання та взаємооцінювання учнями результатів їхнього навчання.	ГЗ.3.У1. Розвивати в учнів уміння здійснювати само оцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

Підтвердженням успішності засвоєння студентами змісту дисципліни є такі результати навчання:

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 20. Знати методику планування навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти, опанувати сучасні технології методичного забезпечення на уроках української мови та літератури, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу в школі та специфіку професійної викладацької діяльності.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	5	150	30	30	-	-	90	-	Іспит
Заочна	2	4									

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки												
1.1. Вступ до професії вчителя. Педагогіка як наука про виховання	10	2	2			6						
1.2. Система освіти в Україні. Система освіти та виховання у зарубіжних країнах	10	2	2			6						

1.3. Розвиток і соціалізація особистості	10	2	2			6							
1.4. Основи наукових досліджень у педагогіці	10	2	2			6							
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	<i>40</i>	<i>8</i>	<i>8</i>			<i>24</i>							
Змістовий модуль 2. Дидактика. Теорія виховання													
2.1. Дидактика – теорія освіти та навчання. Зміст освіти в сучасній школі	10	2	2			6							
2.2. Методи і засоби навчання. Види навчання	10	2	2			6							
2.3. Форми організації навчання. Урок у сучасній школі.	10	2	2			6							
2.4. Основи педагогічного контролю у закладі середньої освіти. Оцінювання учнів як напрям інституційного аудиту.	10	2	2			6							
2.5. Виховання як цілеспрямована система формування особистості. Структура і зміст процесу виховання	10	2	2			6							
2.6. Методи і форми виховної роботи. Позакласна і позашкільна виховна робота	10	2	2			6							
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	<i>60</i>	<i>12</i>	<i>12</i>			<i>36</i>							
Змістовий модуль 3. Педагогічна майстерність													
3.1. Сутність педагогічної майстерності й педагогічної культури	8	2	-			6							
3.2. Майстерність педагогічного спілкування. Розв'язання педагогічних ситуацій, задач і конфліктів	12	2	2			6							
3.3. Педагогічна техніка як форма організації поведінки вчителя	12	2	4			6							
3.4. Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя	10	2	2			6							
3.5. Наукові засади управління освітою. Інструменти забезпечення якості освіти в Новій українській школі	10	2	2			6							
<i>Разом за змістовий модуль 3</i>	<i>50</i>	<i>10</i>	<i>10</i>			<i>30</i>							
Усього годин	150	30	30			90							

3.3. Теми і зміст лекційних занять

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки		
1.1	Вступ до професії вчителя. Педагогіка як наука про виховання	Сутність і особливості педагогічної діяльності. Становлення та розвиток педагогічної професії. Завдання сучасного педагога Нової української школи. Предмет, завдання і основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
1.2	Система освіти в Україні	Поняття системи освіти. Структура системи освіти України. Загальна характеристика загальної середньої освіти. Типи закладів освіти.
1.3	Розвиток і соціалізація особистості	Поняття розвитку і формування особистості. Основні фактори розвитку та формування особистості. Вікова періодизація у педагогіці. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей в різні вікові періоди.
1.4	Основи наукових досліджень у педагогіці	Поняття про методологію педагогіки. Методи науково-педагогічного дослідження, їх характеристика. Логіка педагогічного дослідження
Змістовий модуль 2. Дидактика. Теорія виховання		
2.1	Дидактика – теорія освіти та навчання. Зміст освіти в національній школі	Загальне поняття про дидактику, її предмет, завдання та основні категорії. Функції, закономірності й принципи навчання. Навчальний процес як цілісна система. Компоненти процесу навчання. Структура діяльності вчителя. Психологічні основи діяльності учнів у процесі навчання. Поняття змісту освіти. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти.
2.2	Методи й засоби навчання	Поняття «метод», «прийом», «засоби» навчання. Підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання, їх характеристика. Інноваційні методи навчання. Проблема вибору методів навчання.
2.3	Форми організації навчання.	Поняття про форми організації навчання. Історичний розвиток форм організації навчання. Особливості класно-урочної системи навчання. Класифікація форм організації навчання. Допоміжні форми навчання.
2.4	Основи педагогічного контролю у школі	Суть та основні функції педагогічного контролю. Види та форми педагогічного контролю. Оцінювання учнів як напрям інституційного аудиту: вимоги, критерії та індикатори вивчення.
2.5	Виховання як цілеспрямована система формування особистості.	Суть процесу виховання, його структура і рушійні сили. Мета й завдання виховання учнів. Основні закономірності та принципи виховання.
2.6	Методи і форми виховної роботи.	Поняття методу, прийому, засобу виховання. Класифікація методів виховної роботи. Поняття про організаційні форми виховної роботи, їх класифікація.
Змістовий модуль 3. Педагогічна майстерність		

3.1	Сутність і елементи педагогічної майстерності	Складність педагогічної професії, багатогранність і глибина її змісту, структура педагогічної діяльності. Рефлексивні процеси професійно-педагогічної діяльності, формування первинних навичок ототожнення (ідентифікація з професійними зразками). Основні елементи педагогічної майстерності вчителя. Педагогічна культура як основа формування педагогічної майстерності.
12	Майстерність педагогічного спілкування	Суть педагогічного спілкування та його функції. Стилі педагогічного спілкування. Різновиди конфліктів і умови їх попередження.
3.2	Педагогічна техніка - форма організації поведінки вчителя.	Педагогічна техніка. Внутрішня і зовнішня педагогічна техніка. Техніка мовлення . Вербальні і невербальні засоби педагогічної взаємодії. Шляхи оволодіння педагогічною технікою. Взаємозв'язок педагогічної техніки і театрального мистецтва.
3.3	Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя.	Завдання, функції, напрями і форми методичної роботи в сучасній школі. Структура і планування методичної роботи в школі. Передовий педагогічний досвід як джерело розвитку педагогіки.
3.4	Наукові засади управління освітою. Інструменти забезпечення якості освіти в Новій українській школі	Принципи управління освітою. Органи управління освітою, їх функції, структура. Внутрішня система забезпечення якості освіти у закладі освіти. Інституційний аудит як засіб підвищення якості освіти закладу загальної середньої освіти. Вивчення діяльності педагогічних працівників в системі оцінювання якості освітньої діяльності закладу. Сертифікація вчителя: інструмент вивчення професійної компетентності та мотивації

3.4. Теми і зміст семінарських/практичних занять

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки		
1.1	Становлення і розвиток педагогіки	Етапи розвитку зарубіжної педагогіки. Віхи розвитку української освіти й педагогіки. Основні ідеї класиків світової та української педагогічної думки
1.2	Система освіти та виховання у зарубіжних країнах	Поняття порівняльної педагогіки. Розвиток систем освіти в країнах світу (США, Англія, Німеччина, Франція, ін.). Ідеї і механізми єдиного європейського освітнього простору.
1.3	Соціалізація особистості	Взаємозв'язок розвитку, виховання та навчання. Роль діяльності, спілкування, власної активності в розвитку та вихованні особистості. Соціалізація особистості школяра: види, стадії, механізми. Фактори соціалізації особистості.
1.4	Основи наукових досліджень у педагогіці	Специфіка науково-педагогічного дослідження в галузі (вивчення біології, хімії, філології тощо)

Змістовий модуль 2. Дидактика. Теорія виховання		
2.1	Зміст освіти в сучасній школі	Нормативні документи, які регламентують зміст загальної середньої освіти. Державний стандарт загальної середньої освіти. Навчальний план. Навчальна програма. Навчальний підручник, посібник.
2.2	Види навчання	Навчання як взаємодія вчителя і учнів. Сучасні види навчання та концепції навчання, їх характеристика. Авторські педагогічні ідеї. Медіаосвіта у сучасній школі.
2.3	Урок як основна форма організації навчання	Типи і структура уроків. Підготовка вчителя до уроку. Аналіз та оцінка ефективності уроку. Дистанційне проведення уроку з використанням інформаційних технологій.
2.4	Оцінювання і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів	Сучасні методи оцінювання і оцінки результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання у сучасній школі. Місце оцінювання учнів в інституційному аудиті закладу освіти.
2.5	Зміст процесу виховання	Характеристика основних напрямів виховання. Взаємодія школи, сім'ї та громадськості у вихованні дитини
2.6	Позакласна і позашкільна виховна робота	Позашкільні навчально-виховні заклади. Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні. Особистість і колектив. Виховання учнівського колективу.
Змістовий модуль 3. Діяльність вчителя як складова навчального процесу		
3.2	Майстерність педагогічного спілкування. Розв'язання педагогічних ситуацій, задач і конфліктів	Моделі та бар'єри, стилі педагогічного спілкування. Майстерність організації педагогічного спілкування з дітьми шкільного віку. Розв'язання педагогічних ситуацій як основа формування педмайстерності. Алгоритм аналізу педагогічних ситуацій і рішення педагогічних задач. Стратегія взаємодії як засіб розв'язання педагогічних ситуацій.
3.3	Педагогічна техніка. Акторська і педагогічна майстерність.	Театральна педагогіка як фактор гуманізації освітньої системи. Педагогічна творчість і педагогічна майстерність. Артистичність педагога. Спільне в акторській і педагогічній діяльності. Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування. Формування педагогічних артистичних здібностей. Педагогічна та акторська дія. Способи оволодіння елементами театральної педагогіки (підбір і проведення вправ на розвиток уваги, яви, творчості).
3.3	Педагогічна техніка. Дихання і голос як елементи техніки мовлення.	Усвідомлення механізму фонаційного дихання, голосотворення, розвиток діафрагмально-реберного дихання, гнучкості та діапазону голосу. Формування елементарних навичок професійного спілкування на початку взаємодії, фізіологічне дихання, сила голосу, злитність голосу, тембр, діапазон голосу, висота, резонатор, фоніатрія, гнучкість, темпоритм мовлення.

3.3	Педагогічна техніка. Імідж сучасного вчителя	Зовнішній вигляд учителя. Основи мимічної та пантомимічної виразності. Зовнішня педагогічна техніка, педагогічний імідж, невербальна комунікація і невербальна поведінка педагога, атракція, миміка, пантомиміка, простір спілкування, конгруентність поведінки, мова зовнішнього вигляду.
3.4	Інноваційні форми організації методичної роботи у сучасному закладі освіти	Порівняння традиційних і інноваційних форм організації методичної роботи Віртуальні форми організації методичної роботи. Портфоліо вчителя.
3.5	Сертифікація вчителя: інструмент вивчення професійної компетентності та мотивації	Обговорення Положення «Про сертифікацію педагогічних працівників»

3.5. Самостійна робота

Тема	Завдання самостійної роботи	Форма виконання	Рекомендована література
1.1	1. Скласти таблицю «Розвиток зарубіжної педагогічної думки», записавши в неї імена, праці та основні ідеї класиків педагогіки. 2. Скласти кросворд з історії педагогіки	таблиця-довідка кросворд	2. Історія педагогіки / за ред. М. В. Левківського, О. А. Дубасенюк. Житомир, 1999.
1.1	1. Скласти довідкову таблицю «Основні віхи історії української педагогіки». 2. Скласти таблицю «Основні ідеї класиків української педагогіки», записавши в неї імена, праці та основні ідеї класиків педагогіки. 3. Написати анотації до основних педагогічних творів А. С. Макаренка та В. Сухомлинського	таблиця таблиця анотації, робота з першоджерелом	1. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки. Курс лекцій: Навч. посібник для педвузів та університетів. Тернопіль, 1994. 358 с. 2. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української педагогіки. К.: Інститут змісту і методів навчання МО України, 1998. 356 с.
1.2	Ознайомитися із системою освіти в одній з розвинених цивілізованих країн заходу (США, Англія, Німеччина, Франція та ін.).	Реферат	1. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 215 с. 2. Матвієнко О. В. Стратегії розвитку середньої освіти у країнах Європейського Союзу: монографія. Київ: Ленвіт, 2005. С. 112-125. 3. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Суми : Ред. вид. відділ СДПУ, 1999. 300 с. 4. Чепіль М. Порівняльна педагогіка.

			Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
1.3	Проаналізувати народні уявлення про основні чинники формування особистості	конспект з аналізом	1.Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1997. 2.Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ : Рад. школа, 1978.
1.4	1.Підібрати зразки тестів для визначення професійної придатності учнів. 2. Розробити анкету для студентів (за вибором).	зразки тестів, анкета	Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. К.,2000. 350 с. Фіцула М. М. Педагогіка: Посібник. К., 2006.312 с.
2.1	Скласти таблицю «Історичний розвиток дидактики», відобразивши у ній прізвища відомих учених-дидактиків та нові ідеї, якими вони збагатили дидактику	таблиця	1.Максименко В.П. Дидактика: курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с. 2.Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студентів ВНЗ І. В. Малафійк. Київ : Слово, 2015. 630с.
2.1	1. Опрацювати Державний стандарт загальної середньої освіти. Освітня галузь (за фахом) 2. Проаналізувати навчальну програму з предмета	Конспект рецензія	1.Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Інформаційний збірник МОНмолодьспорту України.2012.№ 4-5.С.3-56.
2.2	Опрацювати працю В.Сухомлинського «Сто порад учителю». Описати поради своїми словами.	письмові анотації 5-10 порад	В.Сухомлинський «Сто порад учителю».
2.3	Ознайомитись з досвідом учителів-новаторів (Див.: Педагогічний пошук), передовим педагогічним досвідом і виписати приклади ситуацій, в яких вчителі творчо використовували певні методи та прийоми навчання.	творча робота	1.Босенко М. І. Перлини педагогічного досвіду / Гімназія № 48 м. Києва / ініціатива та орг. вип. М. І. Босенко; ред. кол. : М. Д. Гончарук та ін. Київ : Преса України, 2011. 304с Передовий педагогічний досвід: теорія і методика. За ред.Л.Л.Момота. К.: Рад.школа, 1990. 2.Олександр Захаренко: педагогіка, спрямована у майбутнє / Авт.-уклад. Н.М.Чепурна, О.В.Крутенко. Черкаси, 2017. 152 с.
2.3	Розробити конспект навчального заняття: обрати тему заняття з предмету за фахом; опрацювати необхідну літературу, джерела, документи; оформити конспект, згідно вимог із використанням сучасних методів навчання й освітніх технологій;	презентація уроку в «Power Point»	1. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. К., 1989. 2. Онищук В.А. Урок в современной школе. М., 1981.

	представити на семінарському занятті фрагмент навчального заняття.		
2.4	1.Опрацювати твори В.О.Сухомлинського й виписати його міркування про місце і роль оцінок у навчально-виховному процесі (Див. предметний покажчик у 5-му томі вибраних творів В.О.Сухомлинського поняття «Оцінювання знань і умінь школярів») 2. Ознайомитися із працями В.Ф.Шаталова і виписати міркування щодо аналізу й оцінки знань, умінь і навичок учнів. 3. Опрацювати вимоги до оцінювання знань, умінь і навичок учнів за 12-бальною шкалою.	письмове повідомлення ксерокс основних документів	Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи. К.: КМПУ ім. Грінченка. 2002. 52 с. Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти // Інф. зб. та коментарі МОН України. 2013. № 22-24. С.3-82.
2.5	Мета і завдання сучасного українського виховання. Ідеал виховання в історичному аспекті. Характеристика напрямів виховання	конспект	1.Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Освіта України. 2004. 3 грудня. С.6-10. 2.Основні орієнтири виховання учнів 1 – 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL : http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479 http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479 3.Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки. URL: http://www.president.gov.ua/documents/5802015-19494
2.6	1.Скласти план-конспект виховної бесіди з учнями на тему (за вибором) 2.Розробити план підготовки і проведення диспуту на обрану тему.	план-конспект план підготовки диспуту	Друзь З. В. Виховні технології в сучасній школі. КДПУ, 2005. 256 с.
3.1	Вимоги до вчителя. Поняття кваліфікаційної характеристики та професіограми вчителя	конспект	1.Нова українська школа : poradnyk dla vchytelya / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ : ТОВ «Вид-во дім «Плеяди», 2017. 206 с URL : http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf

			2. Педагогічна майстерність: Хрестоматія : Навч. посіб. / Упоряд. І. А. Зязюн, Н.Г.Базилевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; За ред. І. А. Зязюна. К. : Вища шк., 2006. 606 с.
3.2	Ідеї театрального мистецтва у педагогіці. Система К. Станіславського.	конспект	Станіславський К.С. Робота актора над собою. За ред. Ф.Гаєвської, Т.Ольховського. К.: Мистецтво, 1953. 672 с.
3.3	Імідж вчителя: історико-ретроспективний і компаративний ракурс	Реферат	1.Калюжний А. А. Психологія формування іміджу вчителя: ВЛАДОС, 2004. 222 с. 2.Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навчальний посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
3.4	1. Аналіз структури методичної роботи в школі (за вибором). 2. План методичної роботи в школі на навчальний рік (школа – за вибором)	схема, резюме зразок плану	Сорочан, Т.М. Концепція науково-методичної роботи в добу освітніх змін: традиції, інновації, перспективи розвитку. Методист. 2013. 2 (14). С.7-12.
3.5	Класний керівник у школі: специфіка роботи та основні функції. Аналіз документів, які визначають права та обов'язки класного керівника (Положення про класного керівника; Внутрішні правила розпорядку та Статут школи; Закони “Про освіту“, “Про загальну середню освіту”. 2.Скласти робочий план класного керівника (або календарний план – за бажанням) на осінній або весняний семестр.	конспект проект плану класного керівника	1.Ковальчук І.В. Класне керівництво у школі. Методичні рекомендації. Чернівці:ЧНУ,2003. 50с. 2.Рабченюк Т. Нормативно-правові аспекти діяльності класного керівника. Нова педагогічна думка. 2004. №3. С.90 3.Павленко О. Сучасна робота класної дами. Шкільний світ. 2011. №11. 45с. 4.Асмолова Л. Планування роботи класного керівника. Управління школою. 2004. №24. С.30

4. Методи навчання

В організації освітнього процесу застосовуються

1) *традиційні дидактичні методи і прийоми:*

методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, що розрізняють за різними критеріями:

за джерелом знань: словесні (лекція (традиційна, проблемна, прес-конференція); семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація (в т.ч.за допомогою цифрових технологій); практичні (вправи, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань);

за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів;

2) *інтерактивні технології навчання:*

- технології корпоративного навчання або співробітництва (навчання в парах, ротаційні групи, робота в малих групах), колективно-групового навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся, кейс-метод),
- ситуативного моделювання (імітації, рольова гра, драматизація/інсценізація),
- опрацювання дискусійних питань;
- методи стимулювання творчої активності студентів (стимулювання активності, творчого інтересу; цікаві аналогії; створення ситуацій емоційного переживання; розвивальні ігри; метод відкриття; створення ситуацій з можливістю вибору; запитання на логіку; стимулюючий вплив змісту навчального матеріалу;
- методи творчих ситуацій, задач (розв'язання творчих задач; вирішення навчальних проблем; критичний аналіз прочитаного; дослідницька та експериментальна робота; дискусії; задачі на розробку алгоритму; логічні задачі; на виявлення помилок; на комунікативність; дослідницькі; змагання і вікторини),
- методи проблемного навчання, елементи навчального тренінгу;
- метод проектів (студенти виконують індивідуальні науково-дослідні завдання, результати яких оформляють письмово, візуалізують у презентації Power Point, усно доповідають, організують дискусію).

5. Система контролю та оцінювання

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого перевіряється на практичних, частково – лекційних заняттях, при виконанні самостійної роботи.

Види та форми контролю

Контрольні заходи здійснюються викладачем і включають поточний і підсумковий контроль.

Формами поточного контролю є усне опитування, тестування на платформі MOODLE, письмові роботи (есе, реферат), участь у групових формах роботи; ІНДЗ.

Форма підсумкового контролю - екзамен.

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- термінологічний диктант;
- стандартизовані тести;
- індивідуальні інформаційні довідки;
- реферат, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- практична робота (моделювання фрагментів занять).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, які виконуються на практичних заняттях, та результатів самостійної роботи студентів) здійснюються за 12-бальною шкалою.

Всі види роботи оцінюються відповідною кількістю балів, залежно від рівня складності завдання:

I рівень – елементарний, упізнавальний – 1-3 бали (тестове завдання, схема, термінологічний диктант, усне бліц-опитування);

II рівень – репродуктивний, відтворювальний – 4-6 балів (усна чи письмова відповідь репродуктивного характеру, письмовий конспект);

III рівень – проблемно-пошуковий, дослідницький – 7-9 балів (обговорення проблемних питань, робота в мікрогрупах, індивідуальні повідомлення, порівняльні таблиці, аналітичні есе);

IV рівень – творчий – 10-12 балів (творча робота, есе, проект).

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Рубіжний (модульний) контроль

Вивчення матеріалу навчальної дисципліни умовно передбачає два календарних етапи (1-й вересень-жовтень; 2-й – листопад-грудень). Після завершення першого етапу відповідно до календарно-тематичного планування здійснюється рубіжний (модульний) контроль у формі письмової роботи. Зміст контрольної роботи утворюють 3 види завдань: 1-е і 2-е – різнорівневі теоретичні питання, 3-є – тест (складається із 5 завдань тесту-альтернативи та 10 позицій тесту на відповідність).

Оцінювання результатів модульного контролю

Виконання рубіжної (модульної) контрольної роботи здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Контрольна робота оцінюється у 30 балів: 1-е питання – 6, 2-е – 9, тестові завдання -15.

Показник модульного контролю знань студентів фіксується після засвоєння інформаційного обсягу модуля і виконання запланованих видів контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Студент накопичує бали за виконані види роботи. Вони сумуються, у результаті чого виводиться загальна кількість балів за модуль, яка за допомогою коефіцієнту перерахунку переводиться у відсотки.

Поточне оцінювання та самостійна робота			Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Змістові модулі				
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3		
15	25	20		
60			40	100

Підсумковий контроль

Передбачає проведення екзамену, що здійснюється в письмово-усній формі: 1) на платформі MOODLE студенти виконують 15 позицій тестових завдань (15 балів); 2) усно відбувається співбесіда викладача й студента за теоретичним питанням (6 балів) та розв'язання навчально-професійної задачі (9 балів). Загальна кількість балів за екзамен – 40.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	80-89	добре
C	70-79	добре
D	60-69	задовільно

E	50-59	задовільно
FX	35-49	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

6. Рекомендована література

Базова (основна)

Нормативні документи в галузі освіти

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Інформаційний збірник МОНмолодьспорту України. 2012. № 4 – 5. С. 3 – 56.
2. Державний стандарт початкової освіти // Інф. зб. Міністерства освіти і науки України. 2018. № 4. С. 3 – 32.
3. Закон України «Про вищу освіту». URL: zakon.rada.gov.ua/go/1556-18
4. Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» (частина I, статті 9, 12). URL : zakon. rada. gove. ua
5. Закон України «Про освіту» від 5.09.2017р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с. URL : www.golos.com.ua/article/294010.
6. Закон України «Про позашкільну освіту» // Освіта України. 2000. 2 серпня.
7. Конституція України (статті 23, 52, 53). Київ : Преса України, 1997.
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді // Інф. зб. та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2015. № 8. С. 87 – 95.
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Інф. зб. та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2011. № 4 – 5 – 6. С. 84 – 93.
10. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Освіта України. 2004. 3 грудня. С. 6 – 10.
11. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: mon.gov.ua/новини%202016/12/05/Концепziya.pdf
12. Основні орієнтири виховання учнів 1 – 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. URL : http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479 http://www.guon.kiev.ua/?q=node/2479
13. Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти // Інф. зб. та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2013. № 22 – 23 – 24. С. 3 – 82.
14. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки. URL: http://www.president.gov.ua/documents/5802015-19494

Навчальна література

1. Аймедов К.В., Бабієнко В.В., Бабієнко В.А., Сторож В.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. 352 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: підруч. Київ : Либідь, 2008. 689 с.
3. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів: Норма, 2005. 344с.
4. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с
5. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 3-тє. Київ : Академвидав, 2009.
6. Зайченко І. В. Педагогіка : підруч. Вид. 3-є, переробл. та доповн. Київ : Вид. Ліра, 2016. 455 с.
7. Інформаційно-аналітичний збірник “Освіта України в умовах воєнного стану”. Київ, 2022. 358 с.
8. Ковальчук І. В. Педагогіка: посібник/ І. В. Ковальчук. - Чернівці : Рута, 2018.- 367с.
9. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка. Підручник/ А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. - К. : Знання, 2003. – 438с.

10. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім "Слово", 2014. –440 с.
11. Максименко В.П. Дидактика: курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. – 223 с.
12. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студентів ВНЗ І. В. Малафіїк. - Київ : Слово, 2015. – 630с.
13. Нова українська школа : poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ : ТОВ «Вид-во дім «Плеяди», 2017. 206 с URL : <http://nus.org.ua/np-content/uploads/2017/11/NUSH-rogadnyk-dlya-vchytelya.pdf>
14. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. – К. : Центр навчальної літератури, 2018. - 228с.
15. Педагогіка : баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / Кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Фоліо, 2015.
16. Педагогічна майстерність : Підручник / [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ex.ua/5074950>
17. Педагогічна майстерність : Хрестоматія : Навч. посіб. / Упоряд. І. А. Зязюн, Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 2006. – 606 с. : іл. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147648/>
18. Педагогіка: базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник. – К. :Фоліо, 2015. - 576 с.
19. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
20. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навчальний посібник. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 316 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/osn_ped_tehn_Pihtina.pdf.
21. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід.- К.: АПН, 2002.- 135 с.
22. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології / І.Ф.Прокопенко, В.І.Євдокімов.- Х.: Колегіум, 2005. – 224 с.
23. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : Підручник / С. О. Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147940/>
24. Управління закладом освіти в умовах карантину : збірник методичних рекомендацій / В.В.Стойкова, Т. В. Деміракі, Т. Ю. Бурлака, Т. О. Сливінська; за ред. В. В. Стойкової. – Миколаїв : ОППО, 2020. – 40 с.
25. Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навч. посібник / Й. О. Фізеші. -К. : Кондор, 2013.- 390 с.
26. Фіцула М. М. Педагогіка. Посібник. К. : Академвидав, 2002. – 528с.
27. Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності: навчально- методичний посібник / В. В. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pedagogika.ucoz.ua/knygy/METODYCHKA-OPM.pdf>.

Допоміжна

1. Важковиховуваність: сутність, причини, реабілітація: навчальний посібник для соціальних педагогів та практичних психологів освітніх закладів / за ред. О.М. Полякової. – Суми : Університетська книга, 2009. – 346с.
2. Левандовська Л. М. Використання інтерактивних освітніх технологій у навчально-виховному процесі // Директор школи. 2008. № 33. С. 31 – 35.
3. Національна ідея в становленні громадянина-патріота України: програмно-виховний контекст / Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України; автори : Бех І.Д., Чорна К.І. Київ, 2015.44 с.

4. Освітні реформи : місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.: В.Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. К. : Едельвейс, 2013. 460 с.
 5. Педагог у викликах воєнного часу. Збірник статей / Уклад. Л. П. Ходанич. – Ужгород: ЗППО, 2022. – 131 с.
 6. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Х. : Ексклюзив. 2014. 424с.
 7. Станіславський К. С. Робота актора над собою / К. С. Станіславський; За ред. Ф. Гаєвської, перекл. Т. Ольховського. – К. : Мистецтво, 1953. – 672 с.[Електронний ресурс] – Режимдоступу : <http://www.lib.ru/CULTURE/STANISLAWSKIJ/akter.txt>.
 8. Сухомлинська О. В. Громадянське виховання і сучасна освіта: від здобутого до нових акцентів і наголосів // Педагогіка і психологія. 2015. № 2. С.5-13.
 9. Педагогічний словник. URL : <http://enc-dic.com/pedagogics>
 10. Шлейхер Андреас. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему ХХІ-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів : Літопис, 2018. С. 54 – 55.
 11. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 215 с.
 12. Матвієнко О. В. Стратегії розвитку середньої освіти у країнах Європейського Союзу: монографія. Київ: Ленвіт, 2005. С. 112 – 125.
 13. Сорочан, Т.М. Концепція науково-методичної роботи в добу освітніх змін: традиції, інновації, перспективи розвитку. Методист. 2013. 2 (14). С.7-12.
 14. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Суми : Ред. вид. відділ СДПУ, 1999. 300 с.
 15. Чепіль М. Порівняльна педагогіка. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
- Праці класиків педагогіки*
1. Босенко М. І. Перлини педагогічного досвіду / Гімназія № 48 м. Києва / ініціатива та орг. вип. М. І. Босенко; ред. кол. : М. Д. Гончарук та ін. Київ : Преса України, 2011. 304с.
 2. Захаренко Олександр: педагогіка, спрямована у майбутнє / Авт.-уклад. Н. М. Чепурна, О. В. Крутенко. Черкаси, 2017. 152 с.
 3. Костюк Г. С. Про роль спадковості, середовища і виховання в психічному розвитку дитини. Розвиток і виховання // Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ, 1989. С. 98 – 184.
 4. Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ : Рад. школа, 1980.
 5. Макаренко А. С. Методика виховної роботи. Київ : Рад. школа, 1990.
 6. Макаренко А. С. Педагогічна поема. Київ : Рад. школа, 1977. 507 с.
 7. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1997.
 8. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ : Рад. школа, 1978.
 9. Сухомлинський В. О. Народження громадянина : вибр. твори в 5-и т. Т. 3. Київ : Рад. школа, 1977.
 10. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа : вибр. твори в 5-и т. Т. 4. Київ : Рад. школа, 1976.
 11. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям : вибр. твори в 5-и т. Т. 3. Київ: Рад. школа, 1977.
 12. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителю.
 13. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології (Передмова): вибр. педагогічні твори в 2 т. Т. 1. Київ : Рад. школа, 1983. С. 192 – 221.

Інтернет-ресурси

<https://nus.org.ua/>
<https://www.youtube.com/watch?v=ZS930V2mPS4>
https://www.youtube.com/watch?v=Eu0_rIUnZ1E
https://www.youtube.com/watch?v=L7_P-a8P4U0

<https://stem-lesson.info/top-100-uroki-stem/?preview=true>
<https://mon.gov.ua/ua/tag/uchitel-roku>
<https://globalteacherprize.org>
https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf
<https://vseosvita.ua/user/id84156/library>
<https://www.facebook.com/groups/391892252806055/?ref=share>
https://youtube.com/channel/UCJgMqA-eiTwd3Disg7YM_Vw
<https://ivasyu2016.blogspot.com/?m=1>
https://osvita.ua/doc/files/news/861/86195/OCINYuVANNYa_OST818.pdf
<https://nus.org.ua/articles/chomu-varto-projty-onlajn-kurs-otsinyuvannya-bez-znetsinyuvannya/>

Навчальна література: електронні ресурси

№ п/п	Назва підручника	Автор	Рік видання	URL
1	Основи педагогічної майстерності	Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І.	2019	http://psychology.univer.kharkov.ua/dist2020/materialy/Shvedova/Prakt.pdf
2	Педагогіка	Зайченко І.В.	2016	http://lira-k.com.ua/preview/12225.pdf
3	Дидактика новітньої школи	Малафійк І.В.	2015	https://pidru4niki.com/73638/pedagogika/didaktika_novitnoyi_shkoli
4	Педагогіка: інформативний виклад	Рацул А.Б., Довга Т.Я., Рацул А.В.	2015	https://pidru4niki.com/88566/pedagogika/pedagogika
5	Педагогічна майстерність	Барабаш Ю.Г., Позінкевич Р.О.	2015	https://pidru4niki.com/90475/pedagogika/pedagogichna_maysternist
6	Педагогіка	Пащенко М.І., Красноштан І.В.	2014	https://pidru4niki.com/1795072663259/pedagogika/pedagogika
7	Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи	Отич О.М.	2014	http://lib.iitta.gov.ua/26548/1/2652_OTICH_KIEB-2.pdf
8	Основи педагогічної техніки	Пихтіна Н.П.	2013	http://cul.com.ua/preview/osn_ped_teh.pdf
9	Основи педагогічної ергономіки	Карапузова Н.Д., Зімниця Є.А., Помогайбо В.М.	2012	https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451779
10	Вступ до педагогічної професії	Мешко Г.М.	2012	https://pidru4niki.com/16170701/pedagogika/vstup_do_pedagogichnoyi_profesiyi
11	Основи дидактики	Чайка В.М.	2011	https://pidru4niki.com/1584072030815/pedagogika/osnovi_didaktiki
12	Технологія і техніка шкільного уроку	Кузьмінський А.І., Омельяненко С.В.	2010	https://pidru4niki.com/1584072023452/pedagogika/tehnologiya_i_tehnika_shkilynogo_uroku
13	Дидактика	Малафійк І.В.	2009	https://textbooks.net.ua/content/category/43/63/49/
14	Педагогічна майстерність викладача	Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушева Т.Ю.	2009	https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/1759/1/Book_%D0%9F%D0%9C%D0%92.pdf
15	Психологічні	Бех І.Д.	2009	https://pidru4niki.com/19530610/pedagogika/psiholo

	джерела виховної майстерності			gichni_dzherela_vihovnoyi_maysternosti
16	Педагогічна майстерність	Зязюн І.А.	2008	https://www.pedagogic-master.com.ua/public/PM_Zyazyun.pdf
17	Теорія і методика виховання	Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І.	2008	https://pidru4niki.com/1584072014969/pedagogika/teoriya_i_metodika_vihovannya
18	Педагогіка	Волкова Н.П.	2007	https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/volkova.pdf
19	Педагогіка	Мойсеюк Н.Є.	2007	https://pidru4niki.com/12570107/pedagogika/pedagogika
20	Педагогіка	Нісімчук А.С.	2007	https://pidru4niki.com/1584072056381/pedagogika/pedagogika
21	Педагогіка	Пальчевський С.С.	2007	https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html
22	Педагогіка у запитаннях і відповідях	Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л.	2006	https://textbook.com.ua/pedagogika/1473451783
23	Теоретичні основи сучасної української педагогіки	Вишневський О.І.	2006	http://prima.lnu.edu.ua/Pedagogika/library/vyshnevskiy.pdf
24	Педагогіка	Максимюк С.П.	2005	https://4vpupo.org.ua/download/metod_probl/pedagogika.pdf
25	Педагогіка	Фіцула М.М.	2002	http://odnorobivka.edu.kh.ua/Files/downloads/Fitsula_M_M_-_Pedagogika_Alma-mater_-_2002.pdf